

عبدالمجید سالک

عبدالمجید سالک 13 دسمبر 1894ء نوں بنالہ ضلع گورداسپور (بھارت) وچ پیدا ہوئے۔ آپ دے والداناں غلام قادر سی۔ مدھی تعلیم بنالہ تے پٹھانکوٹ وچ حاصل کیتی۔ 1911ء وچ پٹھانکوٹ توں رسالہ ”فانوس خیال“ جاری کیتا۔ لاہور وچوں ننگن والے رسالہ ”مُحَلو اڑی“ تے ”تہذیب نسواں“ دے ایڈیٹر تے سب ایڈیٹر رہے۔ 1927ء وچ ”زمیندار“ اخبار چھڈ کے مولانا غلام رسول مہر نال رل کے اخبار ”انقلاب“ کڈھیا۔ 1951ء وچ ڈاکٹر فقیر محمد فقیر نال مل کے رسالہ ”پنجابی“ شروع کیتا۔ غزلاں، نظماں تے مضمون لکھے، جیہڑے ”پنجابی ادب تے سالک“ دے نال نال کتابی صورت وچ چھپ چکے نیں۔ ”کپاہ وچ“ انشائیہ وی ایسے کتاب وچوں لیا گیا اے۔ سالک صاحب دی وفات 1959ء وچ ہوئی۔ سالک صاحب دا شمار ادھیاں لکھاریاں وچ ہوندا اے جیہناں دیاں کوششاں نال پنجابی اُج اُچے درجے تے اپڑ گئی اے۔ آپ دی تحریر وچ ہلکھئی تے روانی اے۔ آپ سادہ تے دلچسپ پنجابی زبان لکھدے سن۔

کپاہ وچ

بیماری دا کوئی آنت نہیں۔ رنگ رنگ دیاں بیماریاں بندے نال لگیاں، ہویاں نیں۔ اک بڑی عجیب بیماری اے پچی آدمی رات ویٹے نکتا ہویا اٹھ کے چلن پھرن گدا اے۔ ڈاکٹر حکیم سارے ایس گل نوں من دے نیں پچی اوہ پچی چھی نکتا ہویا ہوندا اے۔ اوہنوں ہوش کوئی نہیں ہوندا۔ پر ایہہ بڑی اچھے دی گل اے پچی اوہ آدمی نہ ڈگدا ڈھید اے نہ کسے شے نال ٹھوکر کھاند اے۔ کئی واری لوکاں نے دیکھیا پچی ایس مرض دا بیمار کوٹھے دے ہیرے اُتے سدھا لگا جاندا اے۔ مجال اے اوہدا قدم دی آہرا ہرا پنے تے اوہ کوٹھے دے اُتے یاں اوں تھاں توں پٹھاں ڈھید پے۔ بے اوہ جا گدا ہوندا تے کدی اوں ہیرے اُتے ایس طرحاں بے دھڑک نہ فرسکدا۔

ولایت وچ ایس مرض دے بیمار بوہت پیگے نیں۔ رسالیاں، اخباراں وچ اوہناں دے قصے چھپ دے رہندے نیں۔ اک آدمی نے دسیا پچی کجھ دن میرے کوٹ دی جیب وچوں روپے برابر چوری ہوندا رہے۔ رات توں میں کوٹ کئی نال تنگ کے سوں جاندا ساں۔ سو ویٹے اٹھ کے دیکھد اُتے روپے کوئی نہیں من ہوندا جس بڑا حیران ساں پچی ایہہ گل کیہا اے؟ میں قلیٹ وچ ٹھار ہندا ساں۔ نہ بیوی نہ بچہ، نہ نوکر نہ چاکر، فیر رات توں کبھو چور پنہندا اے جیہڑا روز مینوں لٹ کے لے جاندا اے؟ میں اک دو گوانڈھیاں نال گل کیتی۔ اوہ بڑے حیران ہوئے۔ آخر اک رات کیہ ہویا، قلیٹ دے پچھلے پاس اک آٹھی جیہی پٹی سی۔ اوہ دے وچ مینوں اک آدمی نے جگایا تے میں دیکھیا پچی اک چھری میرے ہتھ وچ اے تے میں پٹی دی اک ٹکڑ وچ لویا پیا کڈھتاں۔ جس آدمی نے مینوں جگایا، اوہ میرا گوانڈھی تے دوست سی۔ اوں نوں ویکھ کے تے اپنے آپ نوں پٹی وچ پاکے میری کجھ وچ کجھ نہ آیا پچی ایہہ گل کیہی۔ میں پٹی وچ کس طرحاں آ گیا تے چھری نال لویا پٹن دا کیہ مطلب؟

گوانڈھی نے میرے سامنے ٹوٹے نوں چٹکی طرحاں پٹیا، تے اوہ دے وچوں اوہ سارے روپے مل گئے جیہڑے کئی دن توڑی چوری ہوندا رہے سن۔ دوست نے اوہ سارے روپے میری جھولی وچ پائے تے مینوں نال لے کے قلیٹ وچ آیا۔ اوں نے مینوں دسیا پچی میں ڈاکٹری وچ پڑھتاں واں۔ جس ویٹے ٹیس مینوں ایس عجیب چوری دا حال دسیا تے مینوں شک پے گیا پچی تہاں عیندہ وچ پھرن دی بیماری اے تے ٹیس اپنے چور آپ او۔ میں صرف علم حاصل کرن دی خاطر تہاڈی دیکھ بھال شروع کردتی۔ آج میں اپنے کمرے وچ جا رہیا سی۔ تہاڈے قلیٹ وچوں مینوں کھڑا کجیا آیا۔ میں جھٹ اٹھیا تے تہاڈے بوے اُگے جا کھلوتا۔ میں دیکھیا پچی ٹیس اک ہتھ وچ چھری تے دو بے ہتھ وچ روپے لے

کے باہر نکلے۔ میں کھلوتا ہوا یاسی پرتھیں مینوں دیکھیا ای نہیں۔ میں تھاڑے پچھے پچھے لگ گیا۔ ٹسیں بھنچی دی اک ٹکر وچ اپڑے تے آرام نال بیٹھ کے چھری نال اک ٹو یا پٹیا۔ روپے اے نوٹے وچ نہیں سن رکھے۔ میں تہانوں بلوینا تے تھاڈاناں لے کے نکلا یا۔ ٹسیں اکھیاں کھول دتیاں تے مینوں کہن لگ۔ ”ہیں میں کھسے ساں میں بھنچی وچ کیکر آیا۔ ٹسیں اتھے کیر کر دے او؟“

دو بے دن اوہ دوست مینوں اپنے کالج دے وڈے ڈاکٹر کول لے گیا تے اوہنوں سارا قصہ سنایا۔ ڈاکٹر نے دسیا پئی ایس بیماری نوں ڈاکٹری وچ (SOMNAMBULISM) کہندے نیں۔ جیہدا مطلب اے عینہ روج پھرنا۔ فیر ڈاکٹر نے نسخہ لکھیا۔ میں کوئی چھ 6 ست (7) ہفتے توڑی دوا پیدار ہیا۔ اخیر مینوں آرام آ گیا فیر ساری عمر مینوں ایہو جیہی شکایت نہیں ہوئی۔

اخباراں وچ ایہہ قصہ پڑھ کے مینوں اپنے بچپن دی اک گل یاد آ گئی۔ میں کوئی چھ 6 ورہیاں دا ہواں گا۔ اک دن شام نوں بے بے جی (والدہ) نے گجر بلا پکایا۔ میں بڑی ضد کیتی پئی میں بے گجر بلا کھاواں گا۔ بے بے جی کہن لگے:

”اتھنا کسے تھاں دیا۔ گجر بلا اٹھدا کر کے کھائی دا اے۔ سچ گجر بلا کون کھاند ا ہوندا اے۔“ میں ضد کر داتے روند کر لدنداسوں گیا۔

اوسی رات ویلے میری اٹھ کھلی مینوں کچھ چھیا۔ ہتھ مار کے دیکھیا تے میں کپاہ دے اک ٹوکرے وچ بیٹھا ہوا یاسی۔ میں گھاہر کے بے بے جی نوں اواز ماری ”بے بے جی بے جی“ اوہناں میری منجی تے ہتھ مار پاتے منجی دیکھی پئی سی۔ اوہناں پچھیا۔ ”دے مجید توں کتھوں پیا بولنا ایں۔“ ”میں کہیا“ ایہہ گل تے میں تہانوں پچھناں چاہناں پئی میں کتھوں پیا بولناں؟“ بے بے جی ہس پنے تے آ کہن لگے: ”آ خرتوں بولدا کتھوں ایں؟“ میں آ کھیا: ”بے بے جی کپاہ وچوں۔“ فیر بے بے جی نے آ کے ٹوکرے وچوں مینوں چنگیا تے منجی تے تھا پڑ کے سواں دتا۔

سویلے جدوں سارا ٹھہر جا گیا تے بے بے جی نے ابا جی نوں ایہہ قصہ سنایا۔ اوہ ہس ہس کے دوہرے ہو گئے۔ کہن لگے ”چور نہ ہووے تے۔ رات نوں گجر بلا منگد اسی ناں۔ ایہنے سوچیا ہووے گا، رات ویلا اے۔ سارے سنتے ہوئے نیں ایس ویلے گجر پیلے تے تھنوں مارنا چاہی دا اے۔ ہیرے وچ اٹھ کے جاناں باور پئی خانے تے ڈر گیا کپاہ دے ٹوکرے وچ۔ پراخیر پھڑیا گیا ناں۔“

میں شرم نال رون ہا کا ہو گیا سی۔ ایہنے وچ بابا جی (دادا) نماز پڑھ کے مستوں واہس آ گئے۔ اوہناں ایہہ گل سنی۔ اوہ ہنسے تے نہیں، کچھ مسکرا کے آ کھیا: ”ایہہ ہاست دی گل نہیں۔ بے مجید رات نوں نیند روج اٹھ کے چل دا پھر دا اے ایس داتے علاج کروانا چاہی دا اے۔“ اوس دن مینوں ابا جی ڈاکٹر عبدالرحمن کول لے گئے۔ میں ٹھیک تے ہو گیا۔ پر گھر وچ ایس منول نے کئی ورہیاں تک میرا پچھانہ چھڈیا۔ ”مجید کھسے؟“ ”کپاہ وچ“ پئی پئی ایہہ میری چھیڑائی بن گئی سی۔